

Samarbete för människor i sorg

Riktlinjer för sörjandestöd

Bakgrund

Alla människor kommer någon gång att drabbas av sorg. I vårt land finns över en halv miljon änkor och änkemän. Ca 5 200 barn och ungdomar förlorar varje år en förälder. Många förlorar barn och syskon. Sorg kommer alltid att finnas, liksom sörjande människor som söker ett halmstrå att hålla i. Det är viktigt att man i den utsatta situationen inte blir ett offer för kommersiella krafter. Risker finns att sörjandestödet i vårt land utvecklas mer i "enskild regi" med dålig insyn, där det kostar stora pengar att få hjälp i sorgen. Sörjandestödet kan riskera att bli beroende av den enskildes privata ekonomi.

Sverige har fortfarande inga nationellt övergripande regler för sorgstöd. För att säkra kvaliteten av stödverksamhet för sörjande har medlemsorganisationerna i SAMS – SamArbete för Människor i Sorg, enats om vilka regler som bör gälla i de föreningar som ingår i SAMS och därför upprättat riktlinjer för stödverksamhet till sörjande.

Det främsta syftet är att dra upp riktlinjer för hur ett stöd som är passande och etiskt ska kunna erbjudas till den som önskar stöd.

Riktlinjerna inriktar sig på följande:

- sörjande skall kunna känna sig trygga i och säkra på att det stöd de får och de personer som tillhandahåller stöd, är kvalificerade för uppgiften.
- stödverksamheten skall vara av god kvalitet, validerad och säkerställd, och ständiga förbättringar skall uppmuntras.
- de professioner som hänvisar sörjande till organisationer som erbjuder stöd, skall kunna vara säkra på stödverksamhetens kvaliteter
- stödverksamheten skall vara öppen för insyn och visa ansvar för det stöd den ger och därigenom kvalificera sig för att söka ekonomiskt stöd.
- finansörer som ger anslag till stödverksamhet, ska kunna vara vissa om att stödet blir rätt använt och korrekt redovisat.

Grundläggande riktlinjer för sörjandestöd

Förlust av en nära anhörig är oftast en av de mest förödande upplevelserna i en människas liv. Även om tillvaron aldrig mer blir sig lik, finner de flesta ett sätt att anpassa sig till förlusten. Det är normalt och naturligt att sörja. För vissa människor blir det emellertid alltför svårt eller traumatiskt utan extra stöd. Vid sådana tillfällen, när människor är som mest sårbara, kan organisationer med välutvecklat och utbildat sörjandestöd erbjuda en rad lämpliga och professionella stödformer. Dessa riktlinjer hjälper till att ange kvaliteten på det sörjandestöd som erbjuds i de ideella föreningar som är anslutna till SAMS.

Riktlinjerna avser att

- Ge ett nationellt erkännande för det ovärderliga stöd som tillhandahålls av redan befintliga sörjandestödsgrupper
- Stärka förtroendet bland användare och finansiärer genom att sörjandestödet ges efter antagna riktlinjer

Riktlinjerna vänder sig främst till

- sörjande individer, som när de är som mest sårbara, kan söka information, välja utifrån denna och vara säkra på att stödet de söker är tryggt och verksamt
- sörjandestödjare så att deras stödarbete bekräftas och deras ansträngningar att höja kvaliteten på detta arbete understöds
- professionella inom hälso- och socialvård så att de som hänvisar sörjande till olika instanser/tjänster ska kunna känna större förtroende för den hjälp de hänvisar till
- finansiärer så att de som ger anslag skall kunna vara säkra på att stödet blir rätt använt och korrekt redovisade

Grunden för sörjandestöd

Kärnan i allt stöd är att kunna åstadkomma en trygg relation. Det är därför helt nödvändigt att grundstenarna i riktlinjerna kommer på sin rätta plats, vilket innebär försäkran om att relationen förblir trygg, lämplig och etiskt korrekt. Det finns ingen särskild rangordning av behov eller stödnivå. Det är snarare så att personer som erbjuder sörjandestöd helt enkelt ska inrikta sig på att "finnas där" för personen som är i sorg.

En broschyr som beskriver vanliga reaktioner vid förlust kan lugna en sörjande som känner sig förvirrad över hur djup smärtan och sorgen känns. En grupp där varje medlem får stöd då de visar sin sorg, kan minska känslan av isolering. En medmänniska tränad att lyssna och mötas öga-mot-öga kan

förmå den sörjande att tala om sin sorg på ett sätt som inte varit möjligt med familj eller vänner. En minnesstund anordnad av ett hospice kan ge den avlidna ett officiellt erkännande. En stödare kan få medlemmarna i en familj att närma sig varandra och kanske skapa ett slags sammanhang i det svåra som drabbat dem. En begravnings-entreprenör som är lyhörd för multikulturella behov kan ge råd om alternativa arrangemang som reflekterar en annorlunda typ av sorg. Det väsentliga med dessa olika, och många fler tillvägagångssätt, är att de skall motsvara vars och ens behov.

Riktlinjer

För samtliga föreningar inom SAMS skall följande punkter hjälpa till att ange kvaliteten i det stöd som erbjuds.

Alla organisationer ska

- redovisa syftet med verksamheten
- redovisa på vilket sätt stöd skall erbjudas
- redovisa vem/vilka som kan komma att användas i arbetet med sörjandestöd
- försäkra sig om att varje sörjande vet om att det finns stöd tillgängligt genom att aktivt sprida information om sina stödtjänster till potentiella behövande, inklusive sörjande, lokala verksamheter samt till yrkesverksamma inom sjuk- och samhällsvård
- sätta klara gränser för det stöd de erbjuder till sörjande
- erbjuda information om ev tjänster i närheten om behovet skulle ligga utanför det stödområde som organisationen erbjuder
- vara tydliga med vilken typ av information, hjälp, rådgivning som kan erbjudas
- vara tydligt icke-diskriminerande och inte ha förutfattade meningar så att den sörjande kan ta till sig korrekt stöd, oavsett ålder, hudfärg, funktionshinder, etniskt eller nationellt ursprung, ekonomiska omständigheter, kön, boendeområde, hälsotillstånd, språk, civilstånd, ras, religion eller sexuell läggning
- erbjuda stöd utan ekonomisk vinning

Vid rekrytering och utbildning av stödpersoner ska följande gälla

- volontärer och anställda personer ska ha de kvaliteter och färdigheter som är relevanta för att arbeta med stöd till sörjande
- roller och uppgifter för alla som erbjuder sörjandestöd ska definieras

- introduktionsutbildning samt löpande utbildning relevant för den typ av sörjandestöd som erbjuds ska ges
- regelbundet stöd och handledning till stödpersonen ska erbjudas
- utbildning kring sörjandestöd, förlust och sorg ska erbjudas
- utbildning om tystnadsplikt ska ges

De som erbjuder sörjandestöd i föreningar som tillhör SAMS ska

- kunna se och möta behoven hos varje enskild sörjande
- se och bekräfta förlustsituationen och smärtan i sorgen som ett naturligt led i en människas erfarenhet
- stödja den sörjande i hennes eller hans anpassning till ett liv utan den avlidna
- möjliggöra och stärka den sörjandes egen förmåga att hantera sorgen
- respektera varje enskild sörjandes val och variation av uttryck för sin sorg utifrån trosåskådning, familj, samhälle och kultur
- inse varje sörjandes behov av, att den information som stödjaren tar del av, ska behandlas med respekt och förtroende
- se till att varje sörjande får kännedom om de stödåtgärder som står till buds genom att aktivt informera om dessa tjänster.
- vara tydlig vad gäller gränserna för det stöd man kan erbjuda och ge information om stöd på annat håll för att tillgodose de behov som ligger utanför stödjarens eget kompetensområde och förmåga
- respektera tystnadsplikt